

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

De com Amerigo esdevingué americà

PERFIL

GRÀCIES A JAUME VALLCORBA, QUE VA TORNAR A EDITAR STEFAN ZWEIG A FINALS DE LA DÈCADA DELS 90, L'ESCRITOR VIENÈS VA RECUPERAR PRESTIGI I VA GUANYAR LECTORS. EDICIONS DE 1984 ARA PRESENTA 'AMERIGO'

DAMIÀ ALOU

inflada que decoren les llibreries ens passés per alt una col·lecció tan menuda, discreta i selecta com *In-cís*, d'Edicions de 1984. Fa poc en comentàvem l'esplèndid llibre de Claudio Magris *Il·lacions al voltant d'un sabre*, i ara ens ofereix aquest apassionant *Amerigo* de Stefan Zweig, un exemple del que hauria de ser l'edició: magnífiques traduccions sense errates –la del mallorquí Gabriel de la S.T. Sampol n'és un exemple– amb un embolcall de tacte exquisit. També és de recomanar el llibre de Zweig, un autor de qui cada parell de mesos se'ns ofereix una nova troballa, i tot i que les seves novel·les, sempre llegidores, potser no passen el tall de modernitat que imposà Arthur Schnitzler a *Història somiada* (Quaderns Crema), els

seus assaigs, entre els quals trobem llibres tan recomanables com *Fouché* i *Moments estel·lars de la humanitat*, es llegeixen com narracions. Perquè Zweig, sense ser un especialista en filosofia, crítica, medicina, història o psicologia, va saber escriure sempre sobre tot amb la mirada astorada i encuriosida del que vol aprendre i comunicar-ho.

Aquest *Amerigo* n'és un magnífic exemple. És la història d'Amerigo Vespucci, el florentí que acabà donant el seu nom al continent que Colom havia descobert per un embull fet de casualitats, errors i malentesos, algú que, per un viatge que no havia fet mai ni mai va afirmar que hagués fet, va assolir una glòria immensa i potser immerescuda. Però el llibre de Zweig no és una biografia –hi ha molt poc per contar de Vespucci– ni una crònica dels seus viatges, sinó una anàlisi curosa, breu i apassionant de com el sobtat anhel europeu de viatjar del segle XV acabà transformant tot el món. Al primer capítol, Zweig ens dibuixa amb quatre pinzellades l'evolució d'Europa des de l'any 1000, un continent paralitzat que no vol saber res més del món, i que fins i tot ha oblidat allò que sabia. La creença que el món s'acabaria ha congelat el pensament, els afanys, les idees... Però el món no acaba, i per agrair-l'hi a Déu els cristians embarquen cap a Terra Santa, on es troben amb uns sarraïns amb un grau de civilització i de tècnica molt superiors. El 1298 arriben a Venècia dos homes vells que, segons diuen, han estat a Armènia, el Turquestan, la Xina. Un d'ells, Marco Polo, demostra que és possible arribar a l'Índia. I allà és on arriba –o creu que ha arribat– un tal Colón, Colom o Colombo, que el 1493 ja s'ha

AMERIGO
STEFAN ZWEIG
EDICIONS DE 1984
TRADUCCIÓ DE
GABRIEL DE LA
S.T. SAMPOL
126 PÀG. / 11 €

convertit en gran almirall de Sa Majestat i virrei de les províncies descobertes. Però Colom encara creu que ha estat a l'Índia, a prop del Ganges, i en cert moment, la humanitat vol saber què dimonis ha descobert.

El 1503 a París i Florència es publiquen uns fulls volanders amb el títol de *Mundus Novus*, escrits per un tal Albericus Vespucci o Vesputius, el qual, en forma de carta a Laurentius Petri Francisci de Medicis, narra un viatge a terres desconegudes. L'opuscle és el primer que relata un gran viatge i amb amenitat, el primer que comunica el terror dels navegants, els afanys i patiments, la trobada amb uns homes de pell colrada que habiten una mena de "paradis terrenal", una qüestió important, perquè els teòlegs grecs creien que Déu, després de la caiguda d'Adam, no havia destruït el paradís. Albericus afirma una cosa encara més increïble: on ha arribat no és a l'Índia, sinó a una terra completament nova i desconeguda entre Àsia i Europa. És el primer que completa el descobriment de Colom, el primer que en reconeix el significat, a qui pertany el mèrit històric d'haver-ne trobat el sentit.

Diu Zweig que "mai cap escriptor no ha esdevingut tan famós havent deixat una obra tan breu". Però les famoses són enganyoses i efímeres, i les casualitats, malentesos, fets i omissions que se'ns relaten a partir de l'opuscle de Vespucci componen una intriga digna d'Umberto Eco. I en la trama, Vespucci, fill de notari, nascut a Florència el 1451, i un home sense ofici ni benefici quan emprèn el seu viatge a les Noves Índies, no serà més que el personatge passiu que farà néixer la sonora i vibrant paraula *Amèrica*. ♦♦

SOBRE AMERIGO VESPUCCI, STEFAN ZWEIG DIU QUE "MAI CAP ESCRITOR NO HA ESDEVINGUT TAN FAMÓS HAVENT DEIXAT UNA OBRA TAN BREU"

WIKIPEDIA

El jove i la mar

MARINA ESPASA

"Tant se val en quin lloc del món siguis: la música de festa major es va intant-se darrere teu mentre vas a dormir la mona sempre reconforta": diuen que quan la primera frase d'un llibre n'aconsegueix resumir l'essència és que l'escriptor ha fet alguna cosa bé. *El dia de l'escòrpora* és el debut de Miquel Bonet Pinyol i ha rebut un d'aquests "premis menors" que Bolaño qualificava de "premis búfals", perquè caçar-los li permetia guanyar-se la vida.

Tot i que no sabem si el premi li ha permès a Bonet pagar-se un arròs amb escòrpora, si més no estem agraïts que ens hagi fet descobrir

algú que sap calar i reproduir amb ironia els nostres comportaments més tòpics i, sobretot, fer dir a la llengua allò que ell vol que digui. Encara que a la segona meitat de la història s'esfilagarsi amb petites digressions –tots els capítols són breus o brevíssims– que no sempre estan justificades i que acaben distraient una mica massa de l'argument principal.

La història no té cap secret, però té molta gràcia: és una adaptació lliure de l'argument de la pel·lícula *Tauró*, de Steven Spielberg, substituint el tauró assassí que atemoreix la població per una escòrpora gegant i Ca-

lifòrnia per Vilafarta, un poble que no té res a veure amb Cambrils, esclar. El retrat de la vida costanera a començament de temporada d'estiu, de les hores estiregassades sota el sol i dels tipus de personatges que hi habiten és brillant, i s'alterna amb una altra història, que és el pas del protagonista, un jove vilafartenc que recorda una història d'amor que va viure als Estats Units.

De la inquietud al 1714

La sensació d'inquietud i la progressiva alarma social que es desencadena al poble per culpa de l'escòrpora (hi ha una massacre a la

EL DIA DE L'ESCÒRPORA
MIQUEL BONET
PINYOL
COSSETÀNIA
156 PÀG. / 13,50 €

platja emesa al *Telenotícies*) fa que s'organitzin Rutes de l'Escòrpora, es col·loquin plaques commemoratives, se celebrin congressos internacionals sobre aquest peix o es publiquin llibres que relacionen l'escòrpora i el 1714: com dels porcs, dels catalans tot s'aprofita.

No cal dir que en aquesta espiral ressona la narrativa humorística catalana de la dècada dels 30, passada per Pere Calders i Quim Monzó. La ironia amb què s'explica la peripècia de la caça del monstre, combinada amb alguns passatges més lírics o de reflexió sociològica que no són altra cosa que una declaració d'amor al mar acaben de fer d'*El dia de l'escòrpora* el llibre ideal per llegir aquest estiu sota el para-sol. ♦♦